

BAJAI HIRLAP

Politikai lap.

Megjelen minden vasárnap reggel.

Szerkesztőség: Türr István-utca 11. — Telefon-szám: 28.
Kiadóhivatal: Kollár A. könyvkereskedése, hol az előfizetésék és hirdetések felvételnek.

Felolós szerkesztő:

Dr. Lemberger Ármán.

Előfizetési árak:

Egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill. — Egyes szám ára 20 fillér.
Hirdetések jutányosan számítottak.

Már megint a „darabontok“

Eleinte belefújtak a kürtbe teli tüdővel. Pellengérre kell állítani a darabontokat. Vád alá kell őket helyezni. Ki kell plakátolni neveiket. Ad valvas curiae — minden portára oda kell írni büneik lajstromát. At kell őket adni az örök megvetésnek.

Aztán halkult a kürtzó. Már csak valami erkölcsi bélyeget emlegettek.

Még piánobb hang is jött. Hja, meg kellett igérni a királynak, hogy ily, meg ugy. Nem szabad bántani Fejérváryékat, nagyon előkelő pártfogójuk van.

Es végül már szinte elaludt a egész ügy. Befagyott, mint egykoron a jászberényi kürt hangja. Ilyen komédiával akarták leplezni, takarni, hogy ígéretet tettek a nagy csit-re. Közben egy asztalnál ülték meg a diadalmi lakomát Fejérváryval. Közben ismételt alkalmat találtak, hogy megdicsérijék Fejérváryt, akiről meggyőződtek, hogy őszintén dolgozott a békés megegyezés elkészítésén. Közben maguk keveredtek tetteikkel darabontirbe. Közben lehámlott róluk a kuruc bőr. De azért ha valaki megvakarta őket, még kibújt belőlük a régi darabontverő. S mert legutóbb a bővéru Nagy György egy indítvánnyal hajszolta őket, hogy csináljanak végre valamit

a Fejérváry-kormány vád alá helyezéseivel, hát a koalíciós hegyek vajudni kezdtek és Wekerle bábáskodása mellett csütörtökön megszületett a nevetéses éger.

Visontai Soma udvari tanácsos betejeszette az igazságügyi bizottság jelentését, de nem szól ez vád alá helyezésről, nem szól kiplakatozásról, de nem szól még a darabontokról sem, hanem emleget halkan bizonyos törvénytelen-ségeket s ezeknek sorában is az a legnagyobb fájdalom, hogy Fejérváryék az általános választói joggal tudmagózták az általános választói jog elméleti hirdetőit, a néhai kurucokat. Ezért aztán a kuruc bizottság átadja Fejérváryékat — a nemzet élő lelkiismeretének. Hát ez rendjén is van. A nemzet élő lelkiismerete olyan bíró, aki elé senkit sem kell hurcolni, mert az maga szólítja színe elé a közélet embereit s ott a darabontok mellett a vádlottak padján ül ez a mai félkuruc tábor is.

Nagy György, aki azt indítványozta volt, hogy az igazságügyi bizottság legkésőbb február 25-ikéig terjessze be jelentését, ilyenformán felsült. A ravasz Wekerle úgy rendezte a dolgokat, hogy a bizottság már február 11-én terjessze be jelentését. De persze, ez a jelentés nem az, amit Nagy György óhajtvá

óhajtott. Ez limonádé, az ő imádott vitriolja helyet. Nagy György ennél fogva, mint az igazságügyi bizottság tagja, különvéleményt adott be. Ez a saját külön vélemény így hangzik:

Az országgyűlés képviselőházának igazságügyi bizottsága javasolja, hogy a képviselőház Fejérváry Géza bárót, darabont főügyvivőt és társait, névszerint; Kristóffy Józsefet, Lányi Bertalant, Vörös Lászlót, Bihar Ferencet, Lukács Györgyöt, György Endrét, Kovácsévich Istvánt, Felitzsch Arthurt, Hegedüs Ferencet, Toszt Gyulát, Pap Bélát és Geguss Gusztávot, mint a nemzeti ügy árulót az 1848. évi III. t. c. alapján helyezze vád alá s sürgősen tűzze ki napirendre a vádbiztosoknak a Ház tagjaiból való megválasztását.

A t. Ház fog majd dönteni, hogy a két jelentés közül, melyik kell neki: a limonádé, vagy a vitriol. De az is lehet, hogy a t. Ház egyiket sem fogja választani. Az is lehet, hogy egyáltalán nem fog választani. Mert az is lehet, hogy ez az egész jelentés sohasem fog napirendre kerülni Jó isten! — kimélni illik a korona érzékenységét, mikor a kurucok olyan nagyon, olyan nagyon-nagyon szeretnének valamit a koronától.

TÁRCA.

A csillagász fia.

— A »Bajai Hirlap« eredeti tárcája. —

Írta: Kosztolányi Dezsd.

A csillagász fia barátom volt. Együtt jártam vele iskolába. Eleinte csak az fűzött hozzá, hogy barátaim is pajtáskodtak vele és akarva, nem akarva, együtt töltöttük el a napot.

Később egész külön szívetet alkottunk az emberek között mi és a csillagász fia. Fialatok, kócosok, rakoncátlanok voltak s csillagos őszi éjek után reggel sápadtan és álmatlanul — az éji virasztással szemünkben — botorkáltunk az iskola felé. Fárastott a napfény. Az iskolában pedig mindnyájunkat gyűlölték, de legkivált a csillagász fiát, aki a padon aludt s ha felszólították, nehezen, erőlködve nyögte ki a leckét. Aztán rendszeren leszegte a fejét — hosszu ádámcsutkás nyaka volt — és szeliden, nagyon szeliden mosolygott. Csak az alvók tudnak így mosolyogni. Hittantanárunk azonban róla is, rólunk is megjósolta, hogy egytől-egyig akasztófán fogunk kimúlni.

A csendes lázadás pedig folyt tovább. A csillagász fia tartotta bennünk a hitet. Sohasem kiáltottuk ki vezérünknek, hisz oly igénytelen, sovány és szegényes volt, hogy félig

szántuk is s csak a szívünk másik felével szerettük, öntudatlanul szerettük, de ha slyedőben volt a hajónk, csak reá tekintettünk. Ilyenkor csintalanul villant össze a szemünk. Éreztük a titokzatos kapcsolatot, amely sátni erővel fűzött bennünket egymáshoz. A többiek lassanként egészen elhagyták. Csoportokba verődve vártak bennünket a város végén. A pirosposztag, egészséges arcokon alamuszi vi-gyorgás settengett. Mi meg mentünk előre a temető felé, abba a házba, ahol a csillagász meg a fia lakott és a fűsikettető, csufondáros sipzajra hátra se fordultunk. Hívtak a mezők és a csillagok. Nem bántuk, hogy egyik kövér, ellenszenves kamasz lerajzolt bennünket, amint dicstelentül az akasztófán lógnak és nyelvtűket — csunyán és illetlenül — kiöltjük a világra. A csillagász fia szeliden, összefont karokkal állt a viharokban, mintha ereiben tetj folyt volna vér helyett és mosolygott, finoman és titokzatosan, ahogy az alvók mosolyognak.

Később tudtam meg, mit jelent ez a mosoly. A mezőn állt egy dombon és csendesen dűnyögött, inkább magának, mint nekünk:

— Várom őket... Mind el fognak jönni... Ide mihozzánk...

És csakugyan, titkos társaságunk évről-évre gyarapodott egy új vendéggel. Erős, egészséges fiúk alázatosan lopózkodtak közénk. A változást rendszeren észre se vettük, csak azt

láttuk, hogy a legkonokabb ellenségeink hozzájuk szelidülnek és bocsánatkérően szorítják kezűnk. Egyiknek anyja halt meg; másikkal egész váratlanul tönkrement az apja; a legtöbb szerelmes lett. Egy darabig bizonyára maguk bolyongtak az éjszakában. Szavuk elalatt meg-fagytak, beszédük halkabb lett, arcuk kissé elszápadt és megnyult, szemük alá az álmódok szürke gyűrűi rajzolódtak. De egyszerre csak köztűntünk voltak és velünk együtt ütek le a temető virágos fűvébe.

Mindig többen letünk.

A csillagász fia előre ment és a kőszáló álmódozó csapatot követte. Kinőtűtük a rövid nad-rágot, az iskolapadokat, elválni azonban nem tudtunk egymástól. Még mindig a csillagász lakásán találkoztunk. Este egyenként bukkantunk fel a homályból és az ismerős régi portán a sok messzelátó és különös állvány között boldogan köszöntöttük egymást.

Az öreg az asztalfőnél ült és vacsorázott. Szótalan, mogorva ember volt. Zöld szemellen-zőt viselt, mert a szemei napról-napra gyengébbek lettek és az orvosok utóbb nagyon féltették a megvakulástól. Bozontos, deres fűrt-jei nagy homlokára kusztak. Ezen a ziláltságon azonban a szívós munka álmódozó nem-törődőmsége érzett. Kormos kézelői, puha, lehajtott gallérja, vásott ruhája pedig annyira illettek neki, hogy a csillagászt másképpen el

Cenzura. Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter a héten kitiltotta a szociáldemokraták lapját, a *Népszava*t Magyarország összes pályaudvarairól. A kitiltás minden megokolás nélkül történt, de egyedül oka csak az a személyes éltü támadásokkal szaturált irányzat lehetett, mellyel a Népszava Kossuth Ferenc politikája ellen újabb sikra szállott. Ime, sajtószabadság sorsa napjainkban! Kitiltják egy politikai párt lapját, mert más elveket vall, mint a kormány.

A szerdai közgyűlés.

(S. Z.) Megritkult baloldal és teljesen üres padsorok a jobboldalon, sok, sőt túlsok szóbeszéd és kevés bölcsesség — ezek voltak a szerdai törvényhatósági közgyűlésnek első pillanatra érzékelhető jelenségei.

A t. városatyák egyébként kulturkönyvben tetszelegtek ezuttal és megoldották az idők kezdete óta kísérő speciális bajai kulturkérdést, a színházügyet. Őszi szezon helyett nyári idénnyel, a Bárány terme helyett szellős-füstös nyári arénával ajándékozták meg a bajai adófizetőket. Ami egyértelmű azzal, hogy miközben Baja színházközönsége a Tátra fenyevesében keres és talál nyári kulturálót mentes, tiszta levegőt és üdítő friss vizet, azalatt *Polgár* Károly pár szék-sornak fog itt szintjársani. Dicsőségére a helyi színészet főlvirágzottságának és előmozdítására régi tervünknek, a bajai színház fölépitésének.

Szóba került ezenkívül a közgyűlésen pár okos dolog is, néhány megígért helyi érdekű terv, — mezőgazdasági szeszgyár, általános közigazdasági kérdések — de hát ezekben a vita ezuttal is meddő maradt.

A közgyűlésnek egyedüli érdekes része: *Valentin* Emil dr.-nak a függetlenségi párt ügyvezető alelnökének nyílt, politikai pártszempontoktól nem feszélyezett állásfoglalása volt, *Apponyi* Albert kultuszminiszternek a bajai városi elemi

iskolák ügyében küldött leiratával szemben. Indítványára egyhangu határozattá vált, hogy Baja város törvényhatósága a minisztertanácshoz fordul annak az eldöntésére, volt és van-e joga a városnak a tulajdonát képező iskolákkal rendelkezni.

A közgyűlésről való részletes tudósításunk különben a következő:

Napirend előtt *Sziklai* Zsigmondot, dr. *Róna* Dezsőt és *Deutsch* Mátyást üdvözölte a főispán, mint a törvényhatóság új tagjait.

Ezután a polgármester jelentését olvasta föl dr. *Fehér* Lőrinc jegyző, melyhez dr. *Valentin* és *Rajcsányi* Imre szözltek. Az utóbbi a mezőgazdasági szeszgyár ügyét sürgette, de kideklrte, hogy ez a helyierdeklü kérdés azért kézik, mert a miniszter nem fogad. Szóval: meg kell várni szépen a miniszter legközelebbi fogadónapját és mire megint közgyűlést tartunk, megtudjuk majd, hogy a miniszter csak egyik későbbi fogadónapon fog nyilatkozni.

Bélgymnázisról leirat folytatán azután járványkórháza és tödűvesécs paviilonra nézve alkottak szabályrendeletet. A két fontos intézmény létesítése azonban még a jövő zenéje. *Valentin* dr. reá is mutatott erre a körülmenyre, mire *Bernhart* János dr., *Wilmann* János és dr. *Róna* Dezső felszólalása után kimondták, hogy az új szabályrendelet csak akkor lép majd életbe, ha a járványkórház fölépül.

Választás következett. A közigazgatási bizottság beválasztották *Müller* Józsefet, aki egyik pesti tudósító az alkalmából a szabadelpárti epitetonnal ékesít föl, a kisebbségben maradt *Bajai* Péterrel szemben. Mintha bizony politikai pártfelekezetek küzdelme eredményezte volna *Müller* megválasztását. Hiszen 1. szóval egyetlen szál 67-es is alig volt ott a közgyűlésen s így ezt a választást maga a függetlenségi párt ejtette meg.

Az idei színházi szezon dolgában *Polgár* Károlynak nyári arénás ajánlata foglalkoztatta a közgyűlést. *Farkas* Ferenc és társulata még csak szóba sem került.

A tanács a nyári színikört és *Polgárt* ajánlotta, *Tury* Mátyás a téli szeszgyárt szállott sikra, *Bernhart* János dr. pedig a szünügyi bizottság azon határozatának volt szóvivője, mely játékedvlyt a mai színháznelküli viszonyok között egyáltalán nem hajlandó adni. *Csernay* Imre társadalmi uton akarja megteremteni a bajai színházat és 100 koronát ajánl föl a maga részéről erre a célra *Ambrozovics* főispán-főleg a — szerinte — tüz-

veszélyes Bárányban való további színjátszás elleni és kijelentette, hogy a város mégis adna oda játékedvlyt, úgy ő a bélgymnázisról szakértői szemlést fog kérni. *Valentin* dr., a város kulturérdeklüké jöhíre érdeklükének semmi szán alatt sem tartja megengedhetőknek, hogy csak egyetlen esztendőig is szüneteljen itt a színészet. Ezután a közgyűlés *Polgár* Károly délvideki színigazgató nyári arénájának adta oda a bajai színészetet 3 esztendőre.

Miután még pro *Messina* 150 koronát áldoztak és az akjai és resciai szerencsétlenek fölségítésére ugyanennyit juttattak, Apponyi miniszterrel foglalkozott még a közgyűlés.

A miniszter ismert leiratát, mely a törvényhatósági közgyűléseknek a bajai elemi iskolák közsegivé nyilvánítása ügyében hozott határozatát illetékesek okokból megsemmisíti és a *szokásjog* (?) szent nevében a *közigazgatási* bizottsághoz utasítja, a tanács loyálisan tudomásul vette. Ezt a loyális hódolatot azonban porós ügyvé változtatta *Valentin* Emil dr.-ral az élen a mai közgyűlés.

Valentin dr. kifejtette, hogy a miniszteri leirat — szerény nézete szerint — törvénybe ütközik, mert végre is a bajai r. k. jellegű elemi iskolákat utolsó fillérig a város tartja fenn, a város pénzügyi dolgaiban pedig kizárólag a törvényhatósági bizottságot illetheti meg az intézkedés joga. Ép ezért ő a miniszteri leiratban meg nem nyugszik és minisztertanács elé kívánja terjeszteni a kérdést felülbírlásra.

A közgyűlés helyeselt, az elnököl főispán pedig kihirdette, hogy egyhangulag elfogadták *Valentin* indítványát azzal, hogy a fölirat előbb a jogügyi bizottság retortáján menjen keresztül. Este hét órára járt az idő, mikor *Ambrozovics* főispán a közgyűlés végét jelentette.

Pro Messina.

Hangverseny, műkedvelői és bál estély.

Folyó hó 11-én zajlott le a Nemzeti-szálloda szüfoglalás megtelt termeiben az idei farsangi szezon kétségkívül lelegelesabb mulatsága, a messinai károsultak javára rendezett, táncvilággalommal egybekapcsolt műkedvelői előadás, igazán figyelemreméltó siker jegyében. Az utóbbi évek elszomorító statisztikája immár hozzászoktatta a krónikást, hogy egy-egy műkedvelői előadásnak fél sikeréről vagy épp-n fiascojáról számoljon be és azért fokozott örömmel jegyeztük fel ezuttal, hogy a játékonyság

sem tudtuk volna képzelnéi és talán nem is szerettük volna, ha gyakrabban és nyájasabban szól hozzánk. Ott kuporodtunk mellette a padon. Felesége egy hallgatag, mosolygó asz-szonyka, teát öntött a fíndszáka sok rummal. Mi cukrot égettünk és vártuk, mikor kel fel az öreg, hogy kimenjünk a mezőre csillagokat kámulni. Különösen nyári és kora őszéj éjeken szoktunk összejönni. A temetőn tul egy nagy terv volt. Ide vittük a sok alványt, a vastag csöveket, a nehéz tokokat — mindegyikünk-jurott egy-egy — és a könnyű örömtől szinte mi is beleparólogtunk a szénelátón, világoskék csöndességbe. Zajlatlanul szorongtunk, a meszeszelató körül kutyák ugattak. A sötétben pír-san parázslottak a szivarjaink. Néztük a hódát, amely sárga és lyukacsos volt, mint az olcsó vacsorasajt, a sarkocsillagot, a bolygókat, az ametszénylőt, halványzöld és gyengén rózsaszínű csillagokat. Észre se vettük, máris derengeni kezdett. Kakasok kukorékolnak. Fehér hajnal jött. Aludni kellett volna, de mi meg-mosodtunk s beteg arccal kósáztunk tovább a mezőkön a csillagász fiával.

Az öreget valami ismeretlen vihar sodorta a mi Istenfől elátokozott vidéki városunkba, a temető mellé. Itten telepedett le a feleségével és a fiával. A városban ezermesternek ismerték, de alig tudta róla valaki, hogy több külföldi akadémiának tagja. Mi azonban mindnyájan

szerettük őt, mert vékony papircsöveket dugott kezünkbe, amelyekben színesen csörögtek a furcsa üvegarabaszkek, hengereket forgatott, melyeken gígyozó vörös és sárga vonalak tekergöztek, és ha jók voltunk, vajas vásárnépet, zöld ördögöt, óriásokat és törpéket táncolított a kifeszített fehér lepedőn.

A csillagász imádta a dohányt. Vastag, fekete szivarokat szívott. Szerette a mérges, keserű tréfát, a fekete kávét és a komolyságot. A tréfái is komolyak voltak. Némán szokott eboylongani a fiával. Hajnal felé gyakran láttam őket a temető környékén, amint görnyedve kúksoltak a földre és a csöveket az égre szegezték.

Később már a fiu mutogatta nekünk a csillagokat:

— Lásstok, ez a Wega... A Cassiope... A Sirius... A Berenice haja...

— Berenice haja... Ismételtgettük és tesszettek nekünk a nevek. Arab hitregékben élünk.

Nem sokat törődöttünk azzal, hogy a csillagász fia ilyenkor talán a Fiastyukot vagy az esthajnalcsillagot mutatta. Mert az igazat megvallva, semmit sem értett a csillagászathoz. Ez különben az apja halála után történt ki, amikor az öreg műszerei reá szálltak azokkal a hatalmas szürke és fehér kandurokkal egyetemben, amikkel a csillagász oly szívesen elbeszélgett

az ágyban mielőtt felkelt volna. Mi azonban ezért nem vetettük meg Tódort — így hívták a csillagász fiát — és továbbra is vezérünk maradt, sápadt, beteg csillagimádóknak.

A csillagász fia mindig relytelyes és előkelő maradt. Még tu'ajonságát is arisztokratikus fölénytel takarta. Zsinóros zöld bársonykabátban járt s egy kopott mellényben, melyen hosszú régies aranylánc himbálózott. Ezeket már dédapja kopattta és így Tódor bizonyos kisgyerekek áhitattal szözl róla. Egyáltalán nagyon érzéklő és családias volt. Tul járt a huszontöt éven, s a lelke még mindig bölcsőben ringott. Sápadt, nyiszlett bajuszka játszott bübödít a felső ajka körül, de úgy látszik, ennek sem volt kedve kijönni. Nagyon rövidlátó szemmel volt egészen gyerekekész téttek, nem is említve azt, hogy haját közpén választotta el, mert huszéves korában már kopaszodni kezdett.

— Még egy kicsit, — szokta mondani — még egy nagyon kicsikét, ezután elég lesz.

Tódor csakugyan nem készült hosszú életre. Mi, akik közel állottunk hozzá, nem gyötörtük bámulni, mennyi szívós kitartással mond búszke búcsút a súlyn, ordináré élvezeteknek egy fáradt és bölcs kezlegyintéssel. Ebédre vékony pirított kenyeret evett, kevés gyümölcsöt, vacsorára legfeljebb ha teázott. Az elégedett és becsületes emberek nyíltságával fordított hátát a nőeknek és csak egy szürkeszemű, ovális

könnyörgő szózata igen nagy közönséget toborzott egyútvéle az alkalommal. És ha ezen műkedvelői előadásnak nem is volna meg a kétségtelen érdeme, hogy a mi városunk áldozatkész közönsége is hozzájárult a maga könyöradományával azon nagyszabású segélyakciónhoz, mely világszerte a messzinai katasztrófa által kárvalottak érdekében megindult, akkor is jelentős számot tenne műkedvelői előadásaink nagy sorozatában, mert ime beigazolta, hogy ügyes, célutadot rendezés, a meglevő anyag tapintatos csoportosítása és tömörítése mily előkelő, mily magas művészi színvonalon álló előadást képes létrehozni *ki-zárólag helyi erők* bevonásával. Ezért a lokális kultúránk szempontjából nagyon is fontos sikerért, a legteljesebb elismeréssel kell adoznunk az előadás megteremtőjének, *Ambro-zovics* Lajos dr. főispánnak.

A közönségnek kétségkívül a műsor művészi eseményi számára menő zenereszei tetszettek leginkább, mert úgy látszott, mintha rég behohosodott idők dicső hagyományai elevenednének fel újból, abból a régmúlt korból, amikor még Baja par excellence zeneváros volt, amikor még a zene nemes kultusza igazán vendégszerető otthonra lelt közönségünk sorában. Sajnos, vajmi ritkán van alkalmunk olyan szemcsédzett zenei inyenységben gyönyörködhetni, mint amelyeknek ezen este részesei voltunk.

Dé tartunk sort. A műsört *Magyarász* Ferenc főgimn. tanárnak, irodalmi gárdánk e kiválóan munkabíró tagjának, a felebarát szeretet meleg hangján, gyönyörűen megirt prólogja vezette be, melynek költői szépsége *Kollár* Vilma mélyen átértett, szívhez szóló, vonzó előadásában teljesen érvényre jutottak.

Ezt követte a »Mogyoró« c. egyfelvonásos vigjáték *Ambrosovics* Dezsőtől. A poetikus párbeszédekben bővelkedő darabban *Buday* Irén és *Urhegyi* Jenő figyelemreméltó tehetségű legjavát mutatták be. Dr. *Koller* Imréné kicsiny, de háladatos szerepét az ő megszokott szinpadi rutinjával játszotta. Mosolygó verőfényt, bájos derűt varázsolta az inkább larmoyans, mint vig darabba *Spitzer* Ilonka kedves megjelenése és játéka. *Scharpf* Andor nehéz szerepét fényesen oldotta meg.

Ezután következett a program egyik leg-sikerültebb száma. *Alföldy* László zongorajátéka. Chopin: Etude, C moll, op. 25. és Polonaise, A dur, op. 40. c. darabjait adta elő azzal az előkelő, nobilis és választékos zenei ízléssel és magasfokú tudással, mely az ő játékát oly előnyösen jellemzi. Majd *Schlesinger*

Ilonka, societasunk e kiválóan kedves és intelligens tagja szavalta el *Alföldy* László dísz-krezt zongora kísérlete mellett modern költségeink két gyönyörű szerzeményét *Kiss* József »Hamupipőke« és *Parkas* Imre »Pierre és Ninon« c. apróságait, annyi elragadó bájjal és szeretetreméltó lényének keretesen egyszerűségével, hogynem egy szemben csillogott a siker legbiztosabb tanúja: a könny igaz gyöngye.

Ezt követte egy vonós négyes és egy zongora négyes. Beethoven: F dur, op. 18, Adagioja. Előadták: I. hegédűn *Bernhart* Sándor, II. hegédűn *Kersch* Ferenc, brácsán *Karig* Emil, gordonkán *Kiss* József. Mozart: Zongora négyes, G moll, Rondója. Előadták: zongorán *Kersch* Ferenc, hegédűn *Bernhart* Sándor, brácsán *Karig* Emil, gordonkán *Kiss* József. Nehéz feladat volna eldönteni, kinek ítéljük oda e gyönyörűen interpretált quartettkben az elsőbbség palmaágát? Zenei tudás és precíz előadás a legnemesebb versenyben együltek, hogy a közönségnek egy kiválóan értékes zenei előadással kedvezkedjenek.

Halász Oiga mondta el azután *Zöldi* Márton szellemes monológját a közönség nagy tetszése mellett, kedves megjelenésének úd: zománcával ruházva fel zajosan megtapolt előadását.

A gazdag, talán tulgazdag műsornak egyik legérvényesebb, művészi becsben igazán last, not least pontja következett most. Bruch: Concert G moll, op. 26. Finale. Hegédűn előadta *Bernhart* Sándor, zongorán kísérte *Bernhart* Anna.

Válahányszor alkalmunk van a kedves testvérpárt halgaltani, mindannyiunk újabb és újabb elragadtatással kell megemlékeznünk klasszikus szépségű, a legtökéletesebb összhangban egybevaló, gyönyörű játékról. Zenei életünk nagymesterének, a mi felejthetetlen *Matauschek*-ünknek egész generációt nevelt iskolája új életre kelt az ő előadásukban.

Kersch Ferenc tanár zongorakísérete mellett énekelte ezután *Wagner* Ilonka *Schubert*től a *Vándor*, meglepően szép énekével és behízelgő hangjával oly viharos, szűnni nem akaró tapost váltva ki a közönségből, hogy énekét egy ráadásal meg kellett toldania.

Gondinet »Valami hibája van« c. vigjátéká rekesztette be az estélyt, nem egy ízben jóízű kacagásra hangolva a kissé hosszúra nyult előadásban elernyedt közönséget.

Kolossváry Leona és *Utry* Ilonka meglepő szinpadit otthonossággal és feszelen biztonságos játékokkal szerepelték, *Eckert* Gyula remek

kabinetalkitást mutatott be, dr. *Hetyényi* János pedig új babérokat szerzett a régiékhöz.

A szereplő hőlyeket valóságos virágerdőkkel halmozták el és vig, kedélyes tánc tartotta egyútvéle a társaságot a hajnali órákig.

A műkedvelői előadást má d. u. 5 órákor mérsékelt helyiárak mellett a resciai és ajkai bányakatasztrófa ársültjait javára megisméltük. (I)

HIREK.

— **Életrelvöl indítvány a baja-bátaszéki vasut menetrendje ügyében.** Baja város közigazgatási bizottságához dr. *Szirmai* Vidor törvényhatósági bizottsági tag egy oly értelvöl indítványt nyújtott be, mely szerint a közigazgatási bizottság felterjesztést tegyen avégből, hogy Bonyhádról, Mórág, Bátaszék és Nyék községek érintésével, naponta reggel 5 órákor vonat indíttassék majd a Dunahíd forgalombahelyezésével Bajára. Ha pedig ez az általános menetrendbe beilleszthető nem volna, a bajai hetivásárok és országos vásárok napjain indíttassanak ilyen vonatok. Csakis ily menetrendbeosztással lesz ugyanis elérhető, hogy a Dunántúl közeli községei a bajai piacot felkeressék. A közigazgatási bizottság a f. hó 8-iki ülésen ez indítványt tárgyalás alá vette és annak értelmében átiratot intézett az államvasutakhoz.

— **Ludvigh Gyula Baján.** *Ludvigh* Gyula, a Máv. elsőikigazgatója, *Gedvly* és *Horváth* igazgatók és *Zelovics* üzletvezető hétfőn este 10 órákor Bajára érkezett. Az elsőikigazgató és kísérete az éjjelt szalonkocsijában töltötte, reggel pedig a Dunahídtól a vasuti töltséket szemléltte meg. Délben banquet volt a Nemzeti étteremben, melyen a helybeli vasuti és hidépítési mérnöki kar teljes számmal jelenet.

— **Érdekes fölölvasat a Casinóban.** A Casinóban február 16-án este 8 órákor *Szekély* Károly főgimn. tanár *A földrendésről* szabad előadást tart. A tudós tanár, kinek széleskörű ismeretei és előnyösen ismert előadási modora megannyi garancia egy igen élvezetes estélyre, bizonyára telit házat von ezuttal is a Casinoba. A fölölvasat tánc követi.

— **Nőgyűleti közgyűlés.** A bajai ízr. nőgyűlet f. hó 21-én délután 3 órákor tartja rendes évi közgyűlését a ízr. községvezető tánc-

arcu leánytal tartott ismeretséget, aki barátja volt, semmi több. Sohasem csókolták meg egymást. Sohasem öleltek. De mikor együtt mentek, anélkül, hogy egymáshoz értek volna, oly melegen simul össze vágyakozó testük, mintha különös és érthetetlen szerelmük nászát ülték volna.

Tódort semmi esetre sem vettük tulságos komolyan. Míóta az öreg meghalt, gyakran mosolyogtunk rajta. Lenge, megbízhatatlan alakjában valami furcsa humor rejlett s én tudom, hogy ő maga is finom, őr szánalmat érzett minden iránt, ami földi, irántunk is, maga iránt is. Az apja hagyatékában azonban nagyon különös gazdálkodást viit véghez. A műszereket a por ette, megpedeztetek, berozsásodtak. Az aranyos messzelátó vagonot érv lencséje széttörtött s az állvány csöve most sután bámúlt a csillagok közé, mint egy silány, üres kályhacső. Tódort kétségtelenül bizonyos humorral fogta fel a helyzetet és mikor rájött, hogy a csövön át is csak annyit látunk, mint pusztá szemmel, sietett bennünket megnyugtati, hogy így még jobb. Azután megtörtént az is, halálós szórakozottságban egyszer apja fényképezőgéppjét hozta magával a messzelátó helyett. Egyáltalában mindig zavartabb lett s már-már csak madárjlesztőként állítottuk fel a szabad mezőn a sánta állványokat, hogy a csillagvizsgálás titokzatos szertartásának valami külső formát adjunk.

Tódort maga köré csavarta a fekete posztót, amivel apja a fotográfólépet borította be és kevélyen járkált a csillagos éjszakában. Négyen-ötön, mind nagyon fáradtak, nagyon sápadtak és családottak, kísértők őt a csonka, megté-pázott műszerekkel.

— Micsoda csillag az? — kérdeztük olykor Tódortól és alattomosan oldalba böktük egymást.

A csillagász fia felénezt az égre, öszerán-colta szemöldökeit. Sokáig hunyorgatott, azután hiden és fontoskodva mondta:

— A Sziriusz.

Tódort majdnem minden csillagra ezt mondta. Ilyenkor azonban nagyon sokáig nézett a levegőbe és mi nem tudtunk nevetni. Az enyhe nyári éjszakában imádatos vágygyl csüngött az égen. Éreztük, hogy talányos lelke fájdon, imbolgyogva felsőhajt a csillagokhoz és ott a szabad levegőtengerben száll, száll, bukdácsolva repül s nem tud betelni az ég aranyos részegségével. A dombokon friss hajnali szellők kószáltak. Pirosodni kezdtek a harmatos szőlők. Tódort fáradtan hunyta le szemcit. Rendesen együtt mentünk haza éhesen, csat-takosan de aztán sem birtunk aludni.

Tudtuk, hogy mindez nem sokáig tarthat.

A virrasztásba és koplalásba belebetegedtünk. Hullani kezdett a hajunk. Nem mertünk az emberek szemébe nézni, csapzott éjszakai kóbor kutyák. A csillagász fia gyakran napokig fe-

küdt az ágyban, a szemei is mindig gyöngé-bek lettek. Egy kampós, bütykös botra tá-maszkodva járkált a temető körül és minden köben megbotlott.

— Az apám — mondotta — sokat nézte a csillagokat . . . Nem is olyan csoda . . .

Ajkain pedig újra megjelent a gyerekek szelid mosolygása.

Egy este, augusztus vége felé, elmentünk hozzá. Anyja, a szelid, bu új asszony sírva nyitott ajtó és a fiu ágyához vezetett. Türelmetlenül hentergett ott sok-sok dagadó párnán, rongyosra gyűrt paplanok között és sá-padt fejt, jól emlékszem, égvőnyös kendő szor-ritotta össze. Az éjjeli szekrényen csak egy képeskönyv volt, amit a csillagász fiu a gyer-mekkorától fogva nagyon szeretett. Csupa szines japán kép. Piros és kékruhás manda-rinok, buja ligetek, sárga folyók és óriási por-cellantornyok. Ezen az estén nagyon soká nézte a képeket. Azután idegeskedve kiál-tott fel:

— Nyissátok ki az ablakokat!

A bucsuzó csillaghullajtó augusztusi ég be-nézett a szobába. Tódort felült és előmeredt.

— Nem látok semmit. Pedig sok csillag hullhat az égről . . . Ma tizenyolcadika van . . .

Az égboltot csakugyan vékony tüzes pász-mák szeltek át. Halkan cikázott végig egy-egy iv, akár a kenes gyufa gyengéden szipor-kázó tüzcsikja.

termében. Ez alkalomból megemlítjük, hogy a jótékony négyelet 540 koronát osztott ki újabban helybeli szegények között.

— **A kereskedő ifjak hangversenye.** A bajai kereskedő ifjak együletének már jelzett koncertjét és bál estélyét február 20-án tartják a Nemzetiben. A hangversenyek ez lesz a műsora: Wieniawski: op. 3. Valse de Concert. Zongorán előadja: *Schlesinger* Ilonka. Költemények. Szavallja: *Schön* Sarika. 3. a) Chopin: Lithván dal. b) Schumann: Nem értem, lehet-e bennem... Éneklő: *Wagner* Ilonka. Zongorán kíséri: *Wagner* Antal. 4. A nagyban előestéjén. Monológ. Irta: Szomaházy István. Előadja: *Schwarz* Elza. 5. a) Rubinstein: Romance (op. 44 Nr. 1.) b) Fauré: Berceuse (op. 16) Hegedűn előadja: *Bernhart* Sándor. Zongorán kíséri: *Schlesinger* Ilonka. 6. Versek. Szavallja: *Dr. Hetényi* János.

— **Az I. M. T. felolvasó egyesületének programja.** Megirtuk, hogy az Izraelita Magyar Irodalmi Társaság február 21-én Baján felolvasó estélyt tart. Az estélynek következő lesz a tárgya: *Szilágyi Géza*, »az Uság« ifjúszerkesztője. »*Delila bosznói*« c. köteteményét, *dr. Blau Lajos*, rabbiképző intézeti tanár »*Zsidó katonalásadás 2400 évvel ezelőtt*« c. tanulmányát olvassa fel. Az irodalmi értékű estélyre főhívjuk a kulturaközönség figyelmét, felekezetre való tekintet nélkül.

— **Jubiláló bajai egyület.** A bajai kath. legényegylet fennállásának huszadik esztendőjén impozáns jubileumi ünnepség keretében üli meg február 20. és 21-én. Az ünnepség első napján, e hó 20-án esti 7 órakor lampionos, bengalféklálys díszfelvonulás lesz a tüzoltózenekar kísérete mellett. Indulás az egyesület helyiségeiből. Ez alkalomból szerenádokat adnak Vojnits Dániel alapítványosnak, az egyesület tiszteltbeli elnökének, a) Hymusz az éjhez. Beethovenföld. Előadja az egyesület férfiak. b) Üdvözlő beszéd. Mondja *Bocskay* Kristóf, az egyület világi elnöke. c) Toaszt. Zsaskovszkytól. Előadja a dalárda. 2. öv. Leutsuk Jakabné üdvözlése. Beszéddel üdvözlő *Laforsch* János világi másodelőnök. 3. Meskó László legelső világi elnök üdvözlése. A beszédet mondja *Buday* István egyesületi volt titkár. A második napon, e hó 21-én délelőtt 10 órakor ünnepélyes felvonulás lesz az egyesület zászlója alatt a hálaadó isteni tiszteleire. A szent beszédet mondja *Magyarász* Ferenc ciszt. r. főgimn. tanár. A mise alatt az együleti férfiak énekel. Misesbetétek: a) Offertóriumra: »Ave Maria« Weiszólt. Éneklő *Faragó* Károly, kisbőgőn *Kiss* Á. József tanítóképző-intézeti tanár, orgonán *Vilhelm* Károly kíséri. b) Benedictus: »O salutaris hostia.« *Schaartól*. Éneklő *Marcell* Andorné, orgonán kíséri *Vilhelm* Ká-

Tódor hátrádlit az ágyban. A fogai közül sziszeg:

— Az apám mesterségét befejeztem. Értitek-e, miért éltém? Ő mérte az égboltot, én meg néztem.

Azután mintha fogát csikorgatta volna, durva, káromkodó hangon nyögött fel többször egymásután:

— Csak ne emlékezni!

Az apja kuttyája szomorú, folyós szeméivel szórakozva nézett rá. Vén kandurok doromboltak a paplanán.

— Eszembe jut, hogy egyszer délután leányok zongoráztak a régi házunkban s én kimentem a városerdőbe, hogy kisorjag magamat. Buta, bolond, szerelmes este volt... Sáros és harmatos lett az arcom...

Azután újra felnyögött:

— És eszembe jut a nagyanyám nevenapja. Minden eszembe jut. A családi lakoma decemberben, csikorgó fagyban, a biboros rumosüveg, az óriási ezüst petróleumlámpa és a cigányzene. A fánkok vaniliás illatát érzem...

A csillagász a száját a párnára tapasztotta és vadul harapta:

— Ez az élet. Jó, hogy elmulik.

Egy óráig tartott az így, aztán elcsendesedett. Előkotorta ruháit és lassan öltözködni

roly. Ugyanaznap délután 3 órakor diszközgyűlést tartanak az ipartestület nagyertermében, Ennek ez lesz a programja: 1. Hymusz. E. Óadja az egyesület férfiak. *Vilhelm* Károly egykarnyur vezetése mellett. 2. Díszelőki megnyitóböszéd. Tartja *Vojnits* Dániel alapítványos. 3. Egyesületi jelge. Éneklő az egyesület férfiak. 4. Az egyesület története. Felolvasa *Várad* András titkár. 6 Szózat. Éneklő az egyesület férfiak. Este 8 órakor ünnepi díszelőadás következik a Bárány-szálló nagyertermében. Műsor: *Viharban*. Dürnertől. Éneklő *Vilhelm* Károly karnagy vezetésével az egyesület férfiak. Ünnepi óda. Irta *Nikl* Jenő. Előadja *Hunyadi* László. Ezt követi *A Vereshaju*. Népszimű 3 felvonásban, énekel. Irta *Lukácsy* Sándor. Az előadást tánc követi.

— **Baján fogva tartott gyilkos katona.** Két 46-os katona, *Tóth Hadvapás* Sándor tizedes és *Szirovica* Péter közeber megszökött a szegedi kaszárnyából, hogy a bakonyi erdőbe tartsanak, rablóbandát szervezzen. Utjuk elején, a dorosmai határban virtusból lelítették *Földi* István átokházi gazdát, majd a tolnamegyei Dees község határában maguk is összevessztek, *Szirovica*, alapos gyanus szerint, megölte a tizedest és továbbbökökt egészen *Jánosalmáig*, ahol a csendőrség elfogta. A jánosalmai csendőrség beszámította *Szirovicát* Bajára és átadta a helybeli méntelepi parancsnokságnak, melynek börtönében fogvamard mindaddig, amíg az elszállítás iránt megke-resett aradi hadbírósgé el nem viteti. Ez az eljárás még hetekbe kerül. *Szirovica* a súlyos gyanuok ellenére is makacsul tagad és egykedvűen várja sorsát, mely illetékes katonai körök szerint, előrelátótóltag *halálos ítélet* lesz.

— **Előléptetett járási számellenőr.** *Lóczyai* József bajai járási számellenőr a héten pénzügyi számvizsgálóvá léptette elő a pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök. — Itt írjuk meg, hogy *Tür* Antal zombori pénzügyi számvizsgáló, kit ügyes novellái révén *Del Toro* néven a megyében előnyösen ismernek, pénzügyi számtanácsossá léptet elő.

— **Markovics Margit és Hadrik Anna.** Nem is színház, amelynek művészi eseményeit kulisszaharcok nem tartják. A szabadkai primadonnák azonban rettenetes egyetértésben élnek. *Felédi* Boriska és *Szalontai* Ferike úgy szeretik egymást, mint *Castor* és *Pollux*, vagy mint *Schlesinger* és *Pollakovic*. — Azonban, ne reszess Hunnia, ez a színház mégsem fog elmulni némi kis háboru nélkül. Nem hiába, hogy még mindig *Farkas* Ferenc a szingagató *Szabadkán*. Ha az énekes színésznők nem hajlandók összevesszni, megteszik ezt a dráma művésznői.

kezet. Teát ivott. Meleg sállal kötötte körül a nyakát s összekereste műszereit. Őrült, hogy mindnyájan összejöttünk. A kapu előtt hosszú, sötét alakok várakoztak. Néha még egy-egy barát árny bukkant fel az éjszakából. Halkan lopózkodunk a csillagász fia mellé és nem is kérdeztük, hová megyünk. A fekete takaró újra nála volt. Gyufákkal világítottunk utána. Görögüzet gyujtottunk.

Félénken énekelni kezdtünk, de a dal szánkra fagyott. A csillagász fia egyedül ment, mindig gyorsabban, úgy hogy a kis csapat egészen elmaradt mögötte. Szeliden kanyargó nyárfa-sorban, fülledt, jázminos dűlőkön suhantunk egyre könnyebben és derűsebben, egyre magasabba, egyre bátrabban. Az allé végén aztán kitarult az ég, mint egy nagy képeskönyv s a csillagász fia már csak homályos pontként derengett. Egy fekete lóbogót láttunk, meg egy embert, aki bizonytalanul lebeg előre, mintha már a csillagos magasságokban gázolna. Cipője az éji harmattól ezüstlöttek. Mi pedig sápadtan imbolyogtunk a fehér éjben, árnyak egy árnyék nyomában és nekem még mindig úgy tetszik, mintha ebben a virradni nem akaró fehérségben, ott a felfelé sóhajtó országúton mennék lassan, nagyon lassan, fájóan tétovázva, egy dalt dalolva a csillagász fia után.

A harc, a nagy csata idejét is eláruhathjuk. Holnap, hétfőn este leszen ez, amikor a szinlap komor szürkeséggel a *Kamélias* Hölgyről elnevezett újdonság előadását hirdeti. A be nem avatottak nem is sejtik, hogy ez alatt az ismeretes cím alatt, illetve e körül a modern újdonság körül az új esztendő legborzasztóbb harca játszódik le.

A harc indító okai a következők:

Hadrik Anna megtudta, hogy a *Kamélias* hölgy szinre kerül hétfőn s a kaméliával díszített hölgyet *Markovics* Margit játssza.

— Hah, — kiáltott mint *Desdaemon*, — itt vagyok én, vagy nem vagyok itt?

— Itt van Ön, — nyugtatták meg a körülállók.

— Nos hát, hogy meri játszani más *Gauthier* Margit szerepét, ha én is itt vagyok, holott azt a szerepet az öreg *Dumas* egyenesen az én testemre szabta és ahol én vagyok, azt másnak játszani nem szabad.

Ez a kijelentés tudomására jutott *Markovics* Margitnak, aki szokás szerint megőrizte elegáns nyugalmát s minden idegesség nélkül ennyit izent vissza:

— Csókolgatom az én kedves *Annuskámat*, — de a *Kamélias* Hölgy-et csak ott játszhatja ő, ahol nála nagyobb művésznők nincsenek. De ahol én is ott vagyok; — ott ő...

Eláruhathjuk, hogy *Hadrik* Annának ezek a sötét pontok fájnak legjobban.

Ez most a szereplők hadállása és hétfőn este lezajlik majd az ütközet.

— **Gyilkossági kísérlet Madarason.** A madarasi csendőrség letartóztatta szerdán *Vig* János madarasi lakost, ki *Kovács* József 25 éves cipész műhelyébe ment és kétszóví pus-kájával célba vette *Kovács* Józsefet. Elérkezett az utolsó órad, gazember, — kiáltotta a merénylő s kétszer egymásután elütötte feyver-t, majd puskatulást többször fejbetűtte a cipészt. A lövések azonban a cipész vastagbőrű csizmáját találták, s a golyók nem hatolhattak a csizmán keresztül. Kovács csak az ütések által szenvedett sérülést. A lövések zajára megjelent szomszédok kicsavarták a merénylő kezéből a feyvert. *Vig* Jánost átadták a csendőrségnek, amely a merénylőt letartóztatta.

— **Bezerédy főispán volt titkárjának kitüntetés.** Királyi kitüntetésben részesült a héten *Petrovics* Elek dr. miniszteri titkár, kit *Bezerédy* István bajai főispánsága idejéből sokan ismernek itt Baján. A király a *Ferenc* József rend lovageresztjével tüntette ki *Petrovics* Elek doktort közszolgálati elismeréséül.

— **A bajai iskolák közsegésítése.** *Apponyi* Albert patentirozott *szakosjogának* utastására a f. hó 8-iki közigazgatási bizottsági ülés is foglalkozott a helybeli r. k. jellegű elemi iskolák közsegésítésével. A bizottság egyhangu határozattal közsegieknek nyilvánította az elemi iskolákat.

— **Diana sóborszesz** mint háziser kaptható az egész országban. Köztudomás, hogy bedörzslőesekre a legalkalmasabb. Nagyon kellemes és hűsítő. Az összes fodrászüzletekben fejbedörzslésre és borotválkozás után arcfekendőzésre az urak használják. A fájdalomkat azonnal csillapítja. Massirozásra általánosan minden házban csakis *Diana* sóborszesz használják. Egy üveg 40 fillér.

— **Tanfelügyelőnök kisasszony.** A horvát-szlavon országos kormány a zágábi kir. női szakiskola igazgatónőjét, *Cveticic* Klótildot az összes horvát-szlavon női szakiskolák tanfelügyelőjévé nevezte ki és immár megfelelő szakértelemmel fogja ellenőrizni a hávezetés és női kézimunka elsajjattására szervezett iskolákat. Előzőleg az eszéki felső leányiskolának volt igazgatónője.

N y i l t t é r .*)

Nyilatkozat.

Tudomásomra jutott, hogy igen sokan úgy vélik, hogy üzletemben nincsen vezető, ennél fogva kötelességemnek tartom a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy üzletem vezetését **Weintraub Rezsőt** mint elsőrendű szakembert sikerült megbíznom. Mint-hogy nevezett külföldön és az ország legnagyobb fényirdáiban működött, abban a kelleme helyzetben vagyok, hogy a n. é. közönség legmesszebb menő igényeit továbbra is kielégíthetem.

Szíves jóindulatukat továbbra is kérve, vagyok teljes tisztelettel

GOLDSTEIN R.
fényképzési- és festészeti műintézte.

olyant, ami nem lett volna a kötelessége. Bizonyos, hogy még nem érdem, ha nem veszünk részt gyilkosságban, dacára az arra való egyenes fölhívásnak; az sem érdem, hanem kötelesség, a készülő bűnt megakadályozni. Mert aki ezt nem teszi, bűnpalástólást követ el. Amde itt meg kell egy kicsit vizsgálni a dolgot a Tamási szempontjából, aki utóvégre tarthatott a gyilkos bácsi esetleges bosszújától és úgy is gondolkozhatott volna, úgyse part, semmi közöm a dologhoz; nem veszek ugyan részt benne, de mégsem jelentem föl a gyilkos bűncsét és ha emiatt felelősségre vonnának, azt felelhetem, hogy jogos önvédelemből hallgattam.

De akárhogy vessük a dolgot, akár rideg kötelességet teljesített Tamási, akár többet, annyi bizonyos, hogy Müller Vilmos neki köszönheti, hogy becses életében fennakas nem állott be. És ezért indokoltnak minősíthető a közönségnek abbéli találgató várakozása, hogy vajjon minő jutalomban fogja részesíteni megmentőjét? Némelyek azt mondták, hogy az egyik házát ráírta; mások tudni vélték, hogy ötven ezer koronás takarékpénztári könyvet ajándékoz neki; meg így, meg úgy. Nos, ne törje a fejét senki sem tovább. Mink megmondjuk, hogy minő jutalmat adott Müller Vilmos a szegény asztalos-legénynek. Százötven koronát.

Ugy van, nem százötvenegy, nem is száznegyvenkilencet, hanem pont százötvenet.

Mielőtt azonban e nagylelkűsége szánta volna magát, hosszasan töprengött. És miután hosszasan töprengött, nem jutott eszébe semmi. Megkérdezte tehát egy ügyvédőtől, hogy ily esetben mekkora szokott lenni a jutalom?

— A megmentett érték tíz százaléka.

És ezen az alapon emelkedett föl Müller Vilmos gavallérsága százötven kemény koronáig. Önök azt mondják, hogy ejnye, be fősvény fráter ez a Müller! Pedig nincs igazuk. O csak szerény. Oly szerény, hogy még. Mert tiszter százötven, azaz 10×150 vagyis Ezer Ötszáz korona a megmentett érték, vagyis becses életét ennyire találja ő saját magá. Nos nem szerény férfi-e ez a kitűnő férfi?

Most vessük észre, hogy tévedtünk. Nem százötven koronát adott Tamásinak Müller. Csak igért.

De legalább gyorsan igért. Mert kétszer igért az, aki gyorsan igér.

Az bizonyos, hogy Kallós Ferenc rosszul járt. Valami jól Tamási sem járt De Müller Vilmos, ő kitűnően járt: 1500—150—1350, azaz Egyezer Háromszáz Ötven koronát nyert az üzletben.

Janeiró.

Segédszerkesztő: SPITZER ZOLTÁN.

4
miniszteri
jóváhagyás.

1. A berlini földm. miniszter úrtól II/20. 06. — 2. A kopenhágai belügyminiszter úrtól XII/20. 06. — 3. A hesseni nagyhercegségnél a belügyminiszter úrtól IV/13. 07. — 4. A berlini földm. min. úrtól X/15. 07

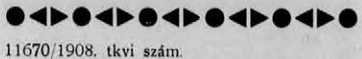
„RATIN”
mint legbiztosabb

egér- és patkányirtószert
van elismerve. Több külföldi polgári és katonai hatóságok elismerése.

- 1 adag patkány bacillus 3.— kor.
- 1 adag egér bacillus 1'80 kor.

Prospektus kívánatra ingyen. Nagyobb területen az irtást garanciával elvállalja. — „Ratin” bakteriológiai laboratórium részvényszerűsége magyarországi vezérképviselője és egyedülrusa

Haan Béla Budapest, VII., Rotentbiller-utca 28/6.

11670/1908. tkvi szám.

Árverési hirdetmény.

A bajai kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az árverést **Hesser Gyula** bajai ügyvéd által képviselt **Reich Farkas** fia bajai bej. cég javára, **Sauer Jenőné** szül. **Halmay Szeréna** bajai lakos végrehajtott szünetelt ellen 790 korona tőke, ennek 1908. évi augusztus hó 21-től járó 5%, kamatai 126 K 50 f. eddigi, 26 K 30 f. ezuttal megállapított és a még felmerülő költségeknél, nemkülönben csatlakozott **dr. Rimler János** bajai ügyvéd által képviselt **Szabó Árpád** bajai lakosnak 5000 K tőke, ennek 1908. évi augusztus hó 1. napjától járó 6% kamat és 267 K 65 f. költségből, **özv. Sauer Ferenoné** szül. **Jausz Katalin** zombori lakosnak 815 K tőke, ennek 1908. évi február hó 29. napjától járó 6% kamata és 80 K 85 f. költségből, **dr. Törzs József** szabadkai ügyvéd által képviselt **Kramer Antal** és társa szabadkai cégnél 573 K 10 f. tőke, ennek 1908. évi október hó 10-től járó 6% kamata és 54 K 20 f. költségből, végül **dr. Fischhof Zsigmond** bajai ügyvéd által képviselt **Hornyik Erzsébet** bajai lakosnak 953 K 70 f. tőke, ennek 1908. évi augusztus hó 20. járó 5% kamata és 134 K 90 f. költségből álló követelése kielégítése végett az 1881. évi LX. t. c. 144. és következő §§-ai, valamint az 1908. évi 50. t. c. 21. §-a alapján a szabadkai kir. törvényszékhez tartozó, a bajai kir. járásbíróóság területén lévő, a bajai 4612. sz. betétben A. I. 1—2. sorsz. 2597/2. és 2598. hrsz. alatt foglalt Belváros, Fűtőcábnak fekvő ház és udvarra és kerte 2472 K kikiáltási árban ezennel elrendeli és annak Baján, a telekkönyvi árverési helyiségben 1909. március 1. napjának délutáni 3 óráját kitűzi.

A fenti zálogtest a kikiáltási ár 1/3-adánál alul eladatni nem fog.

Árverezők a kikiáltási ár 15%-át készpénzben vagy óvadékképes papírban a kiküldött kezéhez tegyék le.

Baja, 1908. évi november hó 28-án.

Dr. Rácz Károly
kir. járásbíró.

Helyi képviselőt keres

elsőrendű gyermek és életbiztosító intézet. Csekély fíradással havonként 200—300 korona jövedelem érhető el. A biztosítási téren nem jártasakat beiktatjuk.

Hölgyeknek is igen megfelelő foglalkozás Levélbeli megkeresések az eddigi működés pontos megjelölésével. Képviselet 1190. jelige alatt **BLOCKNER** hirdető irodájában, Budapest, IV., Sütő-utca 6. küldendő.

A „Polgári Olvasó Egyesület”-ben március hó 1-ével egy szolgálai állás jön üresedésbe. Pályázni óhajtok jelentkezhetnek naponta 8. u. 2—4-ig az elnöknél Munkácsy Mihály-utca 8. szám alatt.

Számtalanszor bevált

MATTONI FELE
GISSHÜBLER
formászséves gyógyvizes
SÁVANYUVÍZ

A nagy léptésű hűgymohoknál és hólyaghurutnál, mint a húgysavat megkötő szer.

*) Az e rovatban közölttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Százötven korona.

Néhány nappal ezelőtt történt, hogy egy Müller Vilmos nevezett dugszagd tőképezés és háziur megmenekült a legszörnyűbb végettől, ami embert fenyegethet: megmenekült az orgyilkóktól, mely már élesre volt fenne, melyet már az elvetemült kéz döfésére készen tartott. A szerencsés menekültést nem a lélekjelenténeknél, nem is szerencsés véletlennek, — hanem egységgyedül annak köszöni, hogy — amint az tudva van — egy derék ember eleve értesítette a rendőrséget a készülődben lévő gyilkoságról és így a rendőrség az utolsó p roban ártalmatlan tette a merénylőt, úgy, hogy Müller Vilmosnak a haja szála sem görbült meg.

A dolog, mint tudjuk, úgy történt, hogy Tamási Béla asztalossegédet megszólitotta az utcán bizonyos Kallós Ferenc munkanélküli szobafestő-segéd, hogy akar-e pénzt keresni, sok pénzt, több ezer koronát? Ki ne akarna pénzt keresni, ha lehet és hát Tamási meghallgatta különös jóakarója cpozéját. Amit megtudott; iszonyatos volt. Kallós arra kérte, hogy segédkezze nekí Müller legyilkolásában és kirablásában. Tamási Béla, pedig szegény ember ő is, nem kábult el egy pillanatra sem, hanem elhatározta, hogy nemcsak nem vesz részt az ilyen gatzetben, de meg is akadályozza, hogy azt Kallós akár nélküle, akár mással végrehajthassa. Tehát e végből szinleg belegeyeztet az ajánlatba és azonnal értesítette a rendőrséget. A többit tudjuk. A rendőrség éppen akkor föltele te Kallóst, mikor ez Müller lakásába behatolt.

Ezzel a kétségkívül érdekes eset esemény-szerű része el van intézve. A közönség azonban úgy vélte, hogy a dolognak természetes folytatása nem merülhet ki Müller Vilmos örömeiben, Kallós Ferenc becukátásában; hanem kell ide egyéb is, még pedig Tamási Béla illő megjutalmazása.

Hiszen bizonyos, Tamási nem produkált

Miért vesz minden szegény és gazdag

egyaránt

DIANA

sósborszeszt?

Mert a fáradt test okvetlen megkíván egy jó

masszirozást.

Mert bedörzsölés által rögtön elmúlnak a meghűléstől és megerőltetésétől keletkezett és visszamaradt fájdalmak.
Mert különös előnye, hogy már a

masszirozás alatt

mulnak el a leghevesebb fájdalmak.
Nagyon sokan cseppenként cukorra vagy vízbe

veszik

mint étvágygerjesztőt és fájdalomcsillapítót.

Munkásoknak is

kínset ér egy üveg valódi

DIANA sósborszeszt.

Bedörzsölés után a fáradt, vagy elenyedt izmok és idegek visszanyerik természetes frissességüket és rugékonyságukat.

Akik sokat utaznak,

azok minden, az utazásnál elkerülhetlen kellemetlenségektől és bajtól meg lesznek óva, ha DIANA-sósborszeszt visznek magukkal. Mert a DIANA-sósborszeszt hatóvíz és teljesen ártalmatlanná teszi a legrosszab vizet is, hőségétől vagy az utazásnál más okból gyakran előforduló fejfájás és egyéb bajoknál kellemesen ható enyhítő és háziszser. Hajón utazókat megóvja a rettenetes tengeri betegségekből származó kellemetlen utóbajoktól.

Gyermekápolásnál

valósággal nélkülözhetetlen. Meggátolja mint óvszer, a test kipírását, a gyakori mandula és toroklobot; fogzásnál minimálásra redukálja a fájdalmakat.

Munkások,

kek testi erejük után szerzik meg a mindennapi kenyeret, utolérhetlen, kiváló izomerősítő szert nyernek a DIANA-sósborszesztben. A fáradt testre üdítőleg hat, a gyakori hát és derékfájást meggátolja, néhány előzetes bedörzsölés által.

Az egész országban mindenütt kapható.

Egyedüli készítő:

Erényi Béla gyógyszerész, Budapest, Károly-körút 5.

Minden üvegnek plombálva kell lenni. Használt „DIANA sósborszeszt” üvegeket nem veszünk vissza.

Egy üveg Diana sósborszeszt

44 fillér.

Egy nagy üveg Diana sósborszeszt

1 kor. 10 fill.

Egy legnagyobb üveg Diana sósborszeszt

2 kor. 20 fill.

Postán legkevesebb 6 üveg szállítható utánvétel mellett.

Mészkereskedők, építészek és építetők figyelmébe!!!

Kartellen kívüli

kitűnő minőségű biharmegyei, Élesden és vidéken táborig kemencében kizárólag fával égetett, fehér darabos

Mész

waggonszámra, egy és több évi kötésre megrendelhető:

Klár Andor cégnél

BANK ÉS ÁRUÜZLET

DEBRECEN, Miklós-utca 23. szám.

Vidéki és megyei telefon 445. sz.

Előzékeny kiszolgálás, s állandó vevőknek nyílt és váltóhitel

Évi termelés

1000
waggon.

Petőfi Sándor-utca 49. sz. alatti

LAKÓHÁZ

május hó 1-től bérbe kiadó.

Értekezhetni a tulajdonos Scheibner Gyulával Debrecen, Mélius-tér 15, vagy a bntt lakó őszi ural.

Budapesti-ut 65. számú ház

1909. május hó 1-től

BÉRBE KIADÓ.

Bővebbet

NIKOLITS ISTVÁN

fűszerkereskedőnél ZOMBOR.

Táviratcim: KLAR ANDOR Debrecen.

A termelés megkezdődött, rendelmények azonnal, de legfeljebb 8-10 nap alatt ellintézés nyernek.

Tessék kérni ajánlatot!

„KRONOS“

a legújabb és legjobb eddig létező
petroleum izzófény-égő.

Fényereje kb. 80—90 gyertyafény,
vagy hatszorta erősebb, mint a 15" lámpáé

Petroleum fogyasztás óránként 2 fillér.

Nincsen robbanási veszély.

Nincsen különös szabályozás.

Nincsen vörös, hanem fehér fény.

Nincsen szag.

Nincsen korom.

Minden petroleummal ég.

Azonnal világosságot ad.

Minden 15" lámpához illik.

Egyszerűen kezelendő.

Ára: 1 égő teljesen felszerelve 10 K.

Egyedüli elárúsítás Baja és környéke részére

Schnetzer Ernő

üveg- és porcellánkereskedőnél B A J A.

Csinos kivitelű

n é v j e g y e k

rendelhetők lapunk kiadóhivatalában.

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyított háziaszer, mely már sok év óta
legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult küszvényél,
osátról és meghútségeit, ledörzsölő-köppen használva.
Figyelmeztetés. Súlyos lahasítványok miatt bevásárló-
láskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el,
mely a „Horgony“ védjegyével és a Richter cégjegyzéssel
ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—50
K1.40 és K 2.— és újszólván minden gyógyszerüzletben kap-
ható. — Főraktár: Török József gyógyszereszdni, Budapest
Dr. Richter gyógyszerüzletére az „Arany rózslához“,
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés

Használt kerékpárokat
a legmagasabb áron vesz

HÉZSI SÁMUEL
látszerész és kerékpárkereskedő
B A J A.

HERKULES MOTOR VÁLLALAT
BUDAPEST V. VACZI-UT 30.

ELISMERT LEGHIRESEBB
CSEPLŐHÉSZLETEK
TELJES JÓTÁLLASSAL
ÜZEMBEN
BÁRMIKOR
MEGTEKINT
HETŐK.

ELSŐRENDEŰ
SZIVÓGÁZTELEP
ÜZEMKÖLTSÉG.
LŐERŐ ÓRÁNKINT
KB. 1/2-2 FILLÉR
ÜZEMZAVAROK KIZÁRVA.
ÁRJEGYZÉK INGYEN.

Pásztory

ÉLŐVIRÁG-
KÖTÉSZETE.

Telefon 57 33.

Csokor- és koszorú-
kötésért az országban
a legtöbb első díjjal
kitüntetve.

BUDAPEST, Rákóczi-ut 3.
Nemzeti Színház.

Képes árjegyzék díjtalan.

Vidéki megrendelésekre nagy figyelmet fordítok.

Alapított 1846-ban.

KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-, IRÓ-
és
RAJZSZERRAKTÁR.

Az 1900. évi
iparkiváltsáson

aranyéremmel
kitüntetve.

KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZET.
DISZKÖNYVKÖTÉSZET.

A „BAJAI HIRLAP“ kiadóhivatala.

KOLLÁR A. BAJA,

Báró Eötvös-utca 5. sz. a.

Könyvkereskedésemben

nagy raktár a legújabb irodalmi termékek-,
dizsművek-, ifjusági iratok-, képes
könyvek-, imakönyvek, mindennemű
tan- és segédkönyvek, térképek,
földgömbök és zeneművekből.

Irodai levél- és rajz-
papirok, író- és rajz-
szerek, vonalzott üzleti
könyvek nagy választékban a legutányosabb
árakon beszerezhetők.

Bármely bel- és külföldi
hírlapokra és folyóiratokra
előfizetések az eredeti
áron elfogadtnak.

KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETEM

modern berendezéssel izlésesszen állít elő
műveket, folyóiratokat, bál- és la-
kodalmi meghívókat, eljegyzési kár-
tyákat, névjegyeket, számlákat,
levélpapírokat, levélbori-
tékokat, körleveleket,
gyászjelentéseket, árjegyzé-
keket, falragaszokat, stb.
fekete és színes nyomással.
Nagy raktár községi, köz-
igazgatási, ügyvédi és
egyházi nyomtatványokból
Bármilyen könyvnyomdai
munkák a legolcsóbb
áron vétnek fel.

Könyvkötészetem

Dizsművek, Folyóiratok,
mindennemű könyvek
egyszerű és diszes bekötésére,
továbbá
képkeretek, (Passepartous)
írólajzatok, stb.
előállítására van berendezve.

A Bajai Kereskedelmi- és Iparbank zárszámadása és mérlege az 1908-ik üzletévről.

VAGYON

Mérlegszámla 1908. december hó 31-én.

TEHER

Pénztár számla		63958	82	Részvénytőke:				
Váltótárca számla		2608452	40	1500 drb részvény à 300 K		450000	—	
Előlegek:				Tartalék-tőke		712060	14	
Értékpapír fedezetre	214148	29		Értékpapír tartalékalap		4688	85	
Árukra	16895	50		Nyugdíjalap		91065	—	
Jelzálogra	590338	07		Könyvetétek		1434253	33	
Kézi zálogra	48136	—	869517	Visszszámítás		972653	38	
Pénzüstézeteknél folyószámlában			36620	Intézetek követelése		30453	74	
Biztosítási adósk			7293	Különféle hitelezők		66023	25	
Részletlét			64658	Átmeneti kamatok és nyerm		27601	82	
Különféle adósk			18332	Az 1908. évi tiszta nyereség		68447	90	
Értékpapírok			115500					
Szelvény- és pénznemek			835					
Intézeti épület			64000					
Irod. ber. és Safe-deposit szekr.			8076					
			3857247			3857247	41	

VESZTESÉG

Az 1908. év üzleteredménye.

NYERESÉG

Könyvetét kamatok		47232	31	Kamatok:				
Tőkekamat-adó		4726	48	Leszámított kamatok a vissz-				
Állami adó		4985	92	számítolási kamatok levo-	100843	44		
Tiszti fizetések		15380	—	násával				
Költségek		10546	68	Jelzálog kamatok	38346	98		
Házköltségek		374	64	Árnelőleg kamatok	1952	85		
Leírások:				Kézi zálog kamatok	3789	44		
Váltóvesztesség	10715	17		Adómentes értékpapír kamatok	5477	51	150410	22
Jelzálog vesztesség	2538	50		Jutalékok:				
Leírás berendezésnél	152	50	13406	Bankjutalékok	3655	15		
Értékpapír árf. vesztesség			597	Biztosítási jutalék	2954	11	6609	26
Az 1908. évi tiszta nyereség			68447	Nyereség szelvény és pénznem			219	16
			165697	Részletlét jövedelme			4509	14
				Házbér számla			3950	—
							165697	78

Baja, 1908. december hó 31-én.

A Bajai Kereskedelmi- és Iparbank Igazgatósága.

VAJDA HENRIK, igazgató.

Megvizsgálta és helyesnek találta a felügyelő-bizottság:

Lemberger Rezső s. k.

Pollák Bernát s. k.

Somogyi Emil s. k.

Memorandum.

Sürgöncim:

FÜLÖPSINGER
Szatmár.
N. Károly.

Fülöp Lajos és Singer Imre siremléknagyraktárai

SZATMÁR NAGYKÁROLY
Attila-utca 1/B. szám. Széchenyi-utca 30. szám.

Ajánlják sirköveiket a legnagyobb választékban, u. m.: fehér carrara, fekete Schvéd gránit, szilézai szürke gránit, porfir és Labrador kövekből. Mindennemű temető munkákat, u. m. áthelyezéseket, állításokat, utánvésést és aranyozást bámulatos olcsó árban 25 évi írásbeli jótállás mellett elvállalnak.

Sirszegélyek, vasrások, uti kereszték a legnagyobb választékban állandóan raktáron vannak.
Őriási választék márványlapokban. Költségvetés és rajzok ingyen és bérmentve.

Csak „SICULLIA” névvel ellátott üvegek valódiak.

málnási SICULLIA forrásvíz

a sós savanyúvizek királya.

Sziklarétegeken átfurt ártézi-forrás. A gyomorégést rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a gége, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyaghurutos bántalmak ell.n.

Korányi, Kéty, Tauszk, Riegler tanár
urak szakvéleményei a M Á L N Á S

SICULLIA

forrást a kontinens legduzzabb természe-
tes alkalikus sós savanyúvíznek minősítik.

Főraktár Baja és vidéke részére:

Stampfl Jenő

fűszerkereskedésében.

Ugyiszintén minden bel- és külföldi ásványvizek legelőnyösebb árakon kaphatók. — Telefon 81. szám.

A Szegedi Kereskedelmi és Iparbank Igazgatóságának 1908. évi jelentése.

Tisztelt Közgyűlés!

A „Szegedi Kereskedelmi és Iparbank“ XLI-ik rendes közgyűlésén üdvözöljük ma a tisztelt részvényes urakat, mely alkalommal törvényszabta kötelemünkön kifolyólag évi jelentésünket, valamint a lefolyt 1908-ik üzletév zárszámadásait a következőkben van szerencsénk előterjeszteni:

Az általános közgazdasági viszonyok az 1908. évben semmi irányban sem javultak, mert azon reményünk, hogy az Ausztriával nagy áldozatok árán kötött kiegyezés a kereskedelem és ipar terén új fellendülést fog előidézni, nem teljesült.

Erosen befolyásolták hazánk közgazdasági hitelének consolidálását áldatlan politikai viszonyaink is, melyek soha nyugodtra nem juthatnak. Különösen a bankkérdés okozott és okoz még folyton nagy, csaknem elháríthatatlanokká látszó nehézségeket. Ezen kérdés ügy látszik a kormányzati köröknek, valamint a törvényhozásnak még sok dolgot fog adni, mely megoldása bizony nagyon fontos országos érdeket képez.

Az elmúlt év vége felé a monarchia külpolitikai helyzete is aggályossá vált, de remélhető, hogy sikerülje fog a békét zavartalanul fenntartani.

Az általános pénz- és banküzleti viszonyok a lefolyt évben egyébként egész normálisan alakultak. Az év első felében még uralkodott az 1907-ik évbeli átszámazott pénzdrágaság, de már január 11-én az Osztrák Magyar Bank 6%-os kamattételét egyszerre 5%-ra szállította le.

Ezen kamatlábleszállítás után — mondhatni — rohamos tempóban következett be a pénz folyékonysága és olcsóbbodása. A jegybank ugyanis február 4-én 4 1/2 %-ra ment vissza és május 8-án 4%-os kamattelét állapodott meg, mely utóbbi kamattelét az év végéig változatlanul érvényben is maradt. A pénzkereslet az év folyamán eléggé élénk volt és dacára annak, hogy a jegybank jóformán minden lépésével adóköteles bankjegykibocsátásra szorult, a kamattételek a nyílt piacon állandóan eléggé alacsony színvonalon mozogtak. A jegybank ugyanis ez évben is folytatta az 1907-ik válságos év folyamata alatt kifejtett bölcs, mérsékelt irányzatát és az időleges adóköteles viszonylat között áldozatok árán sem folyamodott a kamatlábemelés csábító eszközéhez.

A banküzlet alakulása az 1908-ik évben eléggé kielégítőnek mondható, mert az 1907. évi válságos időszak alatt a hitelkeretek szűkebbre szabtak és amidőn ismét egészségesebb viszonyok következtek be, volt tőre a terjeszkedésre és az üzletek kötésére — legalább egyideig — kedvezőbb feltételek voltak elérhetőek.

Az értékpapír-üzlet az 1908-ik évben nem volt hasznosítható. Az értékpapír-piac íránt éredekűdő közönség tartózkodott minden új vásárlástól, mert állományainál az egész éven át csak árfolyamcsökkenéseket és ezekből kifolyólag árakérvény veszteségeket észlelt.

A zálogéletpiac nagymértű megdőssége érfs nyomást gyakorolt a jelzálog-üzletre is. Uj üzletek csak elvétve, bár jobb feltételek mellett, voltak köthetőek; az engedményezés viszont nehézkes és aránytalanul drága volt.

A tőzsdé a fent előidézott körülmények folytán állandó üzletelenséggel küzdött, úgy az effectív üzlet, mint a speculatív terén hiányzott minden ténykedési kedv. E helyen megemlíjük, hogy az 1908-ik év folyamán Szegeden egy áru és értékszárnok létesült, amelyen a fentávozott viszonyok folytán emeltesre méltó üzleti tevékenység még ki nem fejlődött.

Ez alkalommal szívesen jelentjük a tisztelt közgyűlésnek, hogy a helybeli társintézetekel létesített „Hus és vásárpénztár“ csaknem két éven át tartó vajadás után végre megkezdhetette működését s reméljük, hogy ezen városunk közgazdasági életére nézve fontos intézmény a hozzá fűzött várakozásoknak meg fog felelni és közvetve részvényeseink érdekeit is szolgálja fogja.

Magyarországi termése a múlt évben — úgy általában — lényegesen jobb lett, mint remélték, mert közel 40 millió németmárza buza termett, mely termés állandóan emelkedő magas árak mellett volt értékesíthető. Az ország több vidékén azonban közepesen jóval alóli, sok helyen határozottan rossz termés volt; az utóbbi kategóriához tartozott sajnos — a mi vidékünk is, mely körülményből kifolyólag a helyi gabona-kereskedelm és a rak-tárház üzem szenvedtek kárt. Rendkívüli rekord termést szolgáltatott a gyümölcs és a szőlő a múlt évben. Annny bor termelt a mi vidékünkön, hogy a még jól berendezett szőlőgazdaságok sem ren-

delkeztek elegendő hordókkal, a nép éppenséggel kénytelen volt a hordóhiány miatt szüretelt borán mindenáron tuladni.

Bankunk különleges viszonyai a múlt évben kielégítőek és mindenképen megnyugtatók voltak, mert a banküzlet minden terén kifejtett intenzív munkánk eredménnyel kecsesített és szembavehető vesztéség nem érte intézetünket. Állományaink csaknem kivétel nélkül tekintélyes emelkedést mutatnak. Váltótárcánk több mint egy millióval szaporodott, betéteink szerényebb keretű, de mégis állandóan emelkedő irányzatot követnek, visszaesést csak jelzálogkölcsön állományunknál regisztrálhatunk, ezen körülmény azonban a fentebb vázolt kedvezőtlen záloglevél-értékesítési viszonyokban leli magyarázatát. Főköintézetünk a lefolyt évben is teljesen megfelelő eredményt szolgáltatott és az egészséges fokozatos fejlődés útján mindinkább pótolhatlan alkarszéveivé válnak bankunknak, mert azon várakozásunknak, hogy bankunknak bő és egészséges vidéki anyagot szolgáltatassanak, mindenképen megfelelnek. A „Magyar Általános Hitelbank“-kal közel egy negyed század óta fennálló szoros üzleti viszonyunk a múlt évben is érdekeink egyik számottevő előmozdítója volt. Ezen előkelő összeköttetésekkel rendelkező nagy bankintézet mind alkalommal készséggel részesített bennünket értékes erkölcsű és anyagi támogatásban, reméljük, hogy a jövőben is mindig biztos támaszunk marad. A ruosztályunk, melyet a Hitelbank számlájára vezettünk, most már működésének egy teljes évét tekinthetjük. Az elért eredmény ezen üzletág kezdetleges fejlődésével helyes viszonyban áll és ha az bennünket mégis jobban ki nem elégített, annak az oka Szeged vidékének ez évi rossz terméséből rejlik.

A múlt év közgazdasági és üzleti visszatekintésünk az előbbieken előadva szívesen közöljük tisztelt részvényeseinkkel, hogy a múlt év üzlet eredménye egészében kielégítőnek mondható és így a szükségesnek vélt leírások után abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy a tavalyinál valamivel magasabb osztalékok hozhatunk ez alkalommal javaslata.

Az egyes üzletágak az 1908-ik üzleti évben a következő forgalmat eredményezték:

Váltófelezszámítolási üzlet:

Váltókban leszámítottatott	21.406,191 k 73 f
Ehhez egyenleg 1907. dec. 31-én	5.647,558 k 82 f
Főösszeg	27.053,750 k 55 f
Ebből levonva a visszafizetett és visszelszámított	23.173,182 k 09 f
Marad 1908. dec. 31-én a tárcában bankváltó	3.880,568 k 46 f
Folyó évi forgalom	44.579,373 k 82 f
Múlt évi forgalom	41.473,161 k 74 f
Folyó évben nagyobb forgalom	3.106,212 k 08 f

Jelzálog-, közleági- és könyvnykiösönüzlet:

Az 1908. évben folyósított összegre	310,146 k 10 f
Ehhez egyenleg 1907. dec. 31-én	5.072,149 k 49 f
Főösszeg	5.382,295 k 59 f
Visszatettett	401,603 k 96 f
Továbbadott	2.712,056 k 23 f
Marad a tárcában 1908. dec. 31-én	2.268,635 k 40 f
Folyó évi forgalom	3.423,806 k 29 f
Múlt évi forgalom	3.184,846 k 47 f
Folyó évben nagyobb forgalom	238,959 k 82 f

Folyószámla-üzlet:

Megterhelések az év folyamán	58.176,602 k 04 f
Elismerések az év folyamán	58.253,758 k 77 f
Folyó évi forgalom	116.430,360 k 81 f
Múlt évi forgalom	116.855,629 k 42 f
Folyó évben kisebb forgalom	225,268 k 61 f

Előleg-üzlet:

Kézízálogra, árúkra és sertésekre kihelyezettünk 1908. évben	581,583 k 97 f
Egyenleg 1907. dec. 31-én	199,873 k 34 f
Főösszeg	781,457 k 31 f
Visszatettett az év folyamán	553,998 k 87 f
Marad 1908. dec. 31-én egyenleg	227,459 k 44 f
Folyó évi forgalom	1.135,582 k 64 f
Múlt évi forgalom	849,064 k 16 f
Folyó évben nagyobb forgalom	286,518 k 48 f

Értékpaplok:

Eladás az év folyamán	123,094 k 28 f
Vétel az év folyamán	142,694 k 92 f
Folyó évi forgalom	265,789 k 20 f
Múlt évi forgalom	493,819 k 97 f
Folyó évben kisebb forgalom	228,025 k 77 f

Éropénzek és azelvények:

Eladás az év folyamán	152,004 k 73 f
Vétel az év folyamán	144,578 k 01 f
Folyó évi forgalom	296,583 k 73 f
Múlt évi forgalom	254,326 k 58 f
Folyó évi nagyobb forgalom	42,256 k 15 f

Takarékbetétek könyvesekre és folyószámlákra:

Betétek az év folyamán	11.993,310 k 71 f
Ehhez egyenleg 1907. év végén	5.612,109 k 72 f
Főösszeg	17.605,420 k 43 f
Ebből levonva a visszafizetéseket	11.832,393 k 26 f
Marad 1908. december 31-én betéti állomány	5.773,027 k 17 f
Folyó évi forgalom	23.825,703 k 97 f
Múlt évi forgalom	30.300,021 k 80 f
Folyó évben kisebb forgalom	6.374,317 k 83 f

Pénztári forgalom:

Bevétel az 1908. évben	68.960,973 k 36 f
Kiadás az 1908. évben	68.998,837 k 77 f
Folyó évi forgalom	137.959,811 k 13 f
Múlt évi forgalom	130.440,211 k 26 f
Folyó évben nagyobb forgalom	7.519,599 k 90 f

1908. évi főszorgalom	327.917,010 k 69 f
1907. évi főszorgalom	325.556,288 k 37 f
Folyó évben nagyobb forgalom	4.360,722 k 22 f

Az elért tiszta haszon felosztására nézve a felügyelőbizottsággal egyetértve a következő javaslatot terjesztjük a tisztelt közgyűlés elé:

Az előterjesztett üzleteredmény-számla szerint tesz az 1908-ik évi tiszta nyereség . . . . . 191,166 k 24 f

Ebből alapszámláink 69. §-a értelmében leszámították a Magyar Általános Hitelbank-szerződés szerinti haszonrésze . . . . . 38,233 k 24 f
marad . . . . . 152,933 k — f

Levonandó továbbá az alapszabályok rendelkezése szerint 10% az igazgatóság haszonrésze . . . . . 15,293 k 30 f

2% a felügyelőbizottság haszonrésze . . . . . 3,058 k 66 f

3% a nyugdíjalapra . . . . . 4,587 k 99 f
22,939 k 95 f

Továbbá jótékonycélokra és tiszti jutalmazásokra . . . . . 10,105 k — f
marad . . . . . 119,888 k 05 f

mely összegből osztalékok az 1908-ik üzletév után 4500 darab 200 k névértékű részvényre a 24 korona kisváltani . . . . . 108,000 k — f

a végeredménykép így fennmarad . . . . . 11,888 k 05 f
Összeget pedig a külön tartalékalaphoz csatolási és az osztalékok ezen indítványunk elfogadását után folyó évi február hó 15-ik napjától kezdve pénztárunknál Szegeden, Baján és Nagykikindán, valamint a Magyar Általános Hitelbanknál Budapesten, úgy ezen bank valamennyi fiókintézeténél kifizetési ajánljuk.

Ezen jelentésünk kapcsán háruít reánk azon szomorú kötelesség, hogy megemlékezzünk egy nagy vesztéséről, mely bankunkat L i c h t e n b e r g M Ő r urnak múlt év december hó 29-én bekövetkezett elhunnya által érte. Bankunk alapítói közül ő maradt utolsóan életben. Nagy részvényesünk és az első igazgatóságnak tagja, utóbb felügyelőbizottságunk elnöke volt, mely állásából már évek előtt agkórára való tekintetből vonult vissza, de mind halgáláig meleg érdeklődéssel viseltetett intézetünk minden mozzanata iránt. Elhunnya mélyen érintett bennünket, emléket gyegyelettel fogjuk megőrizni és arra kérjük a t. közgyűlést, hogy elhalálozása fölötti részvényének jegyzőkönyvében kifejezést adjon.

A mai közgyűlés alkalmával az igazgatóság megbízata lejár s amidőn most három éven át viselt tisztségüket a tisztelt közgyűlés rendelkezésére visszabocsátjuk, őszinte köszönetünket fejezzük ki az eddigi nagybecsű bizalomért és felkérjük a t. közgyűlést, hogy a naprend folyamán az igazgatóság újraalkítására vonatkozó választást ejtse meg.

Végül még arra kérjük a tisztelt közgyűlést, hogy a felügyelő bizottság jelentése alapján az előterjesztett mérleget, valamint az üzleteredmény hováfordítása iránti indítványunkat elfogadni és úgy részünkre, mint a felügyelőbizottság részére a szokásos felmentvényt megadni sziveskedjék. Szegeden, 1909. január hóban.

A Szegedi Kereskedelmi és Iparbank Igazgatósága.

Szegedi Kereskedelmi és Iparbank

1908. évi zárszámadása.

Tartozik. **MÉRLEG-SZÁMLA.** Követel.

VAGYON	K		f		TEHER	K		f	
Pénztár					Részvénytőke				
készpénzkészlet			898,261	76	4500 részvény a 200 korona	900,000	—		
Váltószámla					Általános tartalékalap	700,000			
egyenlege			6,795,882	78	Külön tartalékalap	57,819	88		
Előlegek					Nyugdíjalap	173,876	23		
kézizálogokra és árukra			227,458	64	Főnyeremény alapítvány	10,000	—		
Jelzálog-, kötvény- és közszégi kölcsönök					Magyar Általános Hitelbank tőkebetéte	400,000	—	2,240,695	91
egyenlege			4,792,485	89	Betétek:				
Értékpapírok					könyvecskékre	5,453,226	27		
készlet			413,907	45	folyószámlákra	819,800	90	5,773,027	17
Ércpénzek					Hitelezők				
készlet			7,298	63	folyószámlában	641,598	03		
Szelvények					visszszámítás	2,915,264	32		
készlet			1,286	54	továbbadott jelzálog kölcsönök	2,523,850	49	6,080,712	84
Ingatlan bírtok					Átviteli kamatok			44,736	57
intézeti ház Klauzál-tér 2. sz.	247,888	29			Nyereség				
egyéb ingatlanok	7,571	59	255,409	88	1908. évben			191,166	24
Adóssok									
folyószámlában alapszabályszerű fe- dezettel			1,425,052	66					
Leltár									
			13,394	50					
			14,330,338	73				14,330,338	73

Tartozik. **ÜZLETEREDMÉNY-SZÁMLA.** Követel.

TERHEK	K		f		JÖVEDELMEK:	K		f		
Leírások				5336	02	Bankház jövedelem			18,677	13
Kezelési költségek				36,953	52	Kamatok				
Tiszti fizetések és lakbérek				66,553	14	különféle kamatok	518,791	10		
Értékpapíroknál					adómentes értékpapír kamat	15,926	52	534,717	62	
árfolyamvesztéség				6,033	66	Jutalékok és díjak			47,237	82
Kir. és városi adók	37,996	41			Leírt követelésekből befolyt			417	66	
Betéti kamattal	24,759	76	62,756	17	Ércpénzek és szelvényeknél haszon			915	68	
Betéti kamatok			235,436	43	Áruosztály					
Nyereség					jövedelme			2,269	27	
1908. évben			191,166	24						
			604,235	18				604,235	18	

Szeged, 1908. december hó 31-én.

Megvizsgálta és helyesnek találta az igazgatóság:

Csányi János s. k.
vezérigazgató.

Szarvady Sajos s. k.
elnök

Zóth Péter s. k.
alelnök.

A könyvelésért:
Felmayer Sándor s. k.
éigvezető-főkönyvelő.

Jármai Gyula s. k. Wagner Gusztáv s. k. Horváth Elemér s. k. Gál Kálmán s. k. Vajda Sándor s. k. Kiss Károly s. k.

Megvizsgálta és helyesnek találta a felügyelő-bizottság:

Weiner Miksa s. k.
elnök.

Dr. Reiner Mór s. k.

Hj. Aigner József s. k.

Holtzer Emil s. k.